

Dr Paweł Gacek*

Komenda Główna Policji, Polska

ORCID: 0000-0001-6365-3146

p.gacek@wp.pl

Skazanie policjanta prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego jako podstawa obligatoryjnego zwolnienia ze służby w Policji

Sentencing a police officer with a valid court verdict for intentional crime and intentional fiscal crime, prosecuted by a public prosecutor as a basis of dismissal from service in the Police

Abstract: This paper is entirely devoted to issues concerning the dismissal from service in the Police based on the Art. 41 (1) (4) Act on the Police. In accordance with this provision a police officer shall be dismissed from service in the Police in case of sentencing her or him with a valid court verdict for intentional crime and intentional fiscal crime, prosecuted by a public prosecutor. That is the only premise which has to be confirmed in the course of carrying procedures in this case. The public authority examines exclusively formal aspect of issued judgment, i.e. it is the court verdict sentencing a person for intentional crime and intentional fiscal crime, prosecuted by a public prosecutor and whether it is final. The administrative decision in this case is legally binding in the situation of confirmation of the materialization of the premise comprised in this provision. The article also indicated that the premise aforementioned in the Art. 41 (1) (4) Act on the Police materializes not only in cases of sentence issued by Polish court but also in cases of some sentencing judgments issued by courts of other countries.

* Radca Prawny w Komendzie Głównej Policji.

Keywords: police, police officer, dismissal from service in the police, administrative decision (personal command), valid court sentence

Abstrakt: Niniejszy artykuł został w całości poświęcony zagadnieniom odnoszącym się do zwolnienia policjanta na podstawie art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji. Zgodnie z tym przepisem policjanta zwalnia się ze służby w przypadku skazania go prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego. Jest to jedyna przesłanka, która musi zostać potwierdzona w ramach prowadzonego postępowania w tej sprawie. Organ bada wyłącznie formalny aspekt wydanego orzeczenia, tj. czy wydane orzeczenie jest wyrokiem skazującym osobę za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego, a także, czy przysługuje mu przymiot prawomocności. Decyzja w tej sprawie ma charakter związany w sytuacji potwierdzenia zmaterializowania się przesłanki objętej tym przepisem. Wskazano również, że przesłankę, o której mowa w art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji materializuje nie tylko wyrok skazujący wydany przez sąd polski, ale również niektóre orzeczenia skazujące wydane przez sądy państw obcych.

Słowa kluczowe: policja, policjant, zwolnienie ze służby w Policji, decyzja administracyjna (rozkaz personalny), prawomocny wyrok skazujący

1. Zagadnienia wstępne

Zatrudnienie w formacjach zmilitaryzowanych (paramilitarnych), w tym w Policji, powoduje nawiązanie szczególnego rodzaju więzi prawnej pomiędzy podmiotem zatrudniającym a osobą fizyczną. Jest nim stosunek służbowy¹,

¹ Szerzej na temat charakteru stosunku służbowego – zob. M. Grześków, *Nawiązanie stosunków zatrudnienia w służbach zmilitaryzowanych*, Monografie Prawnicze, C.H. Beck, Warszawa 2020; T. Kuczyński, E. Mazurczak-Jasińska, J. Stelina, *Stosunek służbowy*, [w:] R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel (red.), *System prawa administracyjnego*, t. 11, C.H. Beck, Warszawa 2011; P. Szustakiewicz, *Stosunki służbowe funkcjonariuszy służb mundurowych i żołnierzy zawodowych jako sprawa administracyjna*, Difin, Warszawa 2012; M. Wieczorek, *Charakter prawny stosunków służbowych funkcjonariuszy służb mundurowych*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2017; a także P. Gacek, *Nawiązanie stosunku służbowego z funkcjonariuszem Policji*, „Administracja Teoria Dydaktyka Praktyka” 2011, 2(23), s. 76 i n.

będący konstrukcją *stricte* administracyjnoprawną². Z uwagi na odrębności, jakie związane są z tego rodzaju formą niepracowniczego zatrudnienia wszelkie zagadnienia związane z zatrudnieniem funkcjonariuszy służb zmilitaryzowanych zostały zamieszczone w odrębnych regulacjach tworzących tzw. pragmatyki służbowe. Stanowią one pewien zbiór przepisów regulujących kwestie związane z zatrudnieniem określonej kategorii podmiotów – funkcjonariuszy. Są to przepisy rangi ustawowej, jak również aktów wykonawczych do ustaw. Co również istotne mają one charakter autonomiczny i kompleksowy. Wynika z tego, że możliwość zastosowania przepisów usytuowanych w innych aktach prawnych możliwe jest o tyle, o ile przepis szczególnie pragmatyki służbowej zezwala na subsydiarne ich zastosowanie. Dotyczy to w szczególności możliwości stosowania przepisów prawa pracy³. Stosunek służbowy nie jest bowiem stosunkiem pracy, który może zostać zawarty na jednej z podstaw wskazanych w art. 2 k.p. Co prawda w większości przypadków funkcjonariuszy służb zmilitaryzowanych ich podstawą zatrudnienia jest mianowanie, ale co należy podkreślić, pojęcie to nie jest tożsame z mianowaniem, o którym mowa w art. 76 k.p. Stosunek służbowy z mianowania należy odróżnić od służbowego stosunku pracy z mianowania. W przypadku tego pierwszego, jego nawiązanie w żaden sposób nie powoduje, tak jak w przypadku służbowego stosunku pracy, zainicjowania stosunku pracy.

Kompleksowość uregulowania w pragmatyce służbowej wszelkich zagadnień związanych ze stosunkiem służbowym ma również swoje odzwierciedlenie w ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji⁴. Dotyczy to w szczególności kwestii związanych ze zwolnieniem funkcjonariusza ze służby w Policji. Pragmatyka służbowa zawiera bowiem enumeratywne wyliczenie podstaw zwolnienia ze służby. Katalog ten ma charakter zamknięty (*numerus clausus*). Zostały one usystematyzowane jako obligatoryjne podstawy zwolnienia (art. 41 ust. 1 pkt 1–7 ustawy o Policji oraz art. 41 ust. 3 ustawy o Policji), a także jako fakultatywne podstawy zwolnienia (art. 41 ust. 2 pkt 1–10 ustawy o Policji oraz art. 38 ust. 4

² A. Michałek, *Komentarz do art. 28*, [w:] Ł. Czebotar, Z. Gądzik, A. Łyżwa, A. Michałek, A. Świerczewska-Gąsiorowska, M. Tokarski, *Ustawa o Policji. Komentarz*, Komentarze Praktyczne, Wolters Kluwer, Warszawa 2015, s. 366; P. Gacek, *Nawiązanie...*, s. 76 i n., tenże, *Odwolanie od rozkazu personalnego*, „Przegląd Policyjny” 2016, 3(123), s. 80; M. Taniewska, *Policja*, [w:] S. Sagan (red.), *Prawo Policyjne*, t. 1, (Komentarz), Biuro Wydawnictw Prawniczych „Polbod”, Katowice 1992, s. 69; W. Kotowski, *Ustawa o Policji. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2008, s. 380 i n.

³ Wyłączone jest *in genere* stosowanie w sprawach nieuregulowanych w pragmatyce służbowej przepisów prawa pracy, na zasadzie art. 5 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy, t.j. Dz.U. z 2023, poz. 1465, dalej: k.p.

⁴ T.j. Dz.U. z 2023, poz. 171 ze zm.

ustawy o Policji). Konieczne jest podkreślenie, że każda z nich jest autonomiczna i niekonkurencyjna w stosunku do pozostałych⁵. Każda z nich wytycza również odrębne granice sprawy administracyjnej w rozumieniu art. 1 k.p.a.⁶. Zwolnienie zatem na innej podstawie niewymienionej w ustawie o Policji skutkowałoby wadliwością podjętego rozstrzygnięcia.

Zainicjowanie postępowania administracyjnego na jakiegokolwiek podstawie obligującej albo uprawniającej do zwolnienia funkcjonariusza ze służby w Policji zależna jest jednak od różnych czynników, bowiem różne okoliczności warunkują byt każdego z tych postępowań. Każde postępowanie administracyjne w sprawie zwolnienia ze służby w Policji ma na celu ustalenie (wymaga ustalenia), czy zmaterializowała się konkretna przesłanka objęta daną podstawą zwolnienia policjanta ze służby. To z kolei zobowiązuje organ do przeprowadzenia wyłącznie takich czynności, które umożliwią osiągnięcie celu konkretnego postępowania. Organ nie jest bowiem uprawniony do podejmowania takich działań, które nie będą relewantne z punktu widzenia jego przedmiotu, a zatem pozostających poza granicami danej sprawy administracyjnej, ponieważ skoncentrowanie uwagi organu na tego rodzaju czynnościach nie tylko nie przyczyniłoby się do osiągnięcia celu danego postępowania, ale również świadczyłoby o arbitralnym i nieuzasadnionym wykroczeniu poza granice sprawy administracyjnej wytyczonej przez konkretną podstawę zwolnienia ze służby.

Nie sposób w ramach tylko jednego opracowania omówić wszystkich zagadnień, jakie związane są z wymienionymi w pragmatyce służbowej podstawami zwolnienia policjanta ze służby. Wobec tego dalsze rozważania zostaną skoncentrowane wyłącznie na jednej z nich, zamieszczonej w art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji. Warunkuje ona zwolnienie policjanta ze służby od uprzedniego ustalenia (potwierdzenia), że wobec funkcjonariusza został wydany prawomocny wyrok sądu skazujący go za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego. Nie budzi wątpliwości, że ustalenie, iż wobec policjanta zmaterializowała się przesłanka objęta tą podstawą zwolnienia ze służby zobowiązuje do podjęcia przez przełożonego właściwego w sprawach osobowych decyzji personalnej o zwolnieniu go ze służby w Policji⁷.

⁵ W. Kotowski, *Ustawa...*, s. 440.

⁶ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, t.j. Dz.U. z 2023, poz. 775 ze zm., dalej: k.p.a.

⁷ „(...) po prawomocnym skazaniu art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji wymaga obligatoryjnego zwolnienia ze służby” zob. M. Lew, *Policja*, [w:] W. Maciejko, P. Szustakiewicz (red.), *Stosunek służbowy w formacjach mundurowych*, Sektor Publiczny w Praktyce, C.H. Beck, Warszawa 2015, s. 42; W. Maciejko, A. Korcz-Maciejko, *Postępowanie w sprawach osobowych w Policji*, Gaskor, Wrocław 2010, s. 295.

Jest to jedyna okoliczność wymagająca wykazania (udowodnienia) w ramach tego postępowania, aby został osiągnięty jego cel, a tym samym, by możliwe było wydanie rozstrzygnięcia o charakterze merytorycznym, którym policjant zostałby zwolniony ze służby w Policji⁸.

Zagadnienie to nie zostało w sposób kompleksowy omówione w doktrynie, a ma, jak się wydaje, kluczowe znaczenie nie tylko dla organów Policji, ale również dla samych funkcjonariuszy, bowiem zaistnienie przesłanki objętej omawianym przepisem pragmatyki służbowej determinuje niezwłoczne określenie statusu służbowego funkcjonariusza, a tym samym wykluczenie go z grona czynnych funkcjonariuszy Policji, poprzez rozwiązanie z nim węzła prawnego, na podstawie którego był on zatrudniony w formacji policyjnej. Kwestie samej przesłanki muszą jednak zostać poprzedzone omówieniem zagadnienia związanego z charakterem decyzji w tym zakresie, a także organu uprawnionego do wydania rozstrzygnięcia merytorycznego w tej sprawie.

2. Charakter prawny rozstrzygnięcia w sprawie zwolnienia ze służby

W myśl § 19 rozporządzenia w sprawie szczegółowych praw i obowiązków oraz przebiegu służby policjantów⁹ nawiązanie, zmiana i rozwiązanie stosunku służbowego następuje przez wydanie rozkazu personalnego odpowiednio o mianowaniu, wyznaczeniu lub powołaniu na stanowisko służbowe, przeniesieniu, zwolnieniu lub odwołaniu z tego stanowiska albo o zwolnieniu ze służby (ust. 1), natomiast do postępowania w sprawach osobowych dotyczących nawiązania, zmiany i rozwiązania stosunku służbowego w zakresie nieuregulowanym rozporządzeniem stosuje się przepisy k.p.a. (ust. 2). Ponieważ kwestie proceduralne związane z wydawaniem rozstrzygnięć w sprawach dotyczących stosunku służbowego policjantów nie zostały uregulowane w pragmatyce służbowej, wobec tego zgodnie z § 19 ust. 2 ww. rozporządzenia dopuszczalne jest w tym zakresie stosowanie przepisów k.p.a. Tym samym decyzja w sprawie zwolnienia ze służby w Policji następuje po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego, w wyniku którego zostaje wydana decyzja administracyjna (rozkaz personalny) o zwolnieniu funkcjonariusza ze służby w Policji.

⁸ „Ziszczenie się przesłanki art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji jest obligatoryjną, samoistną podstawą zwolnienia, uniemożliwiającą pozostawanie policjanta w dotychczasowej służbie”. Wyrok WSA w Bydgoszczy z 18 października 2005 r., II SA/Bd 601/05, Legalis 582976.

⁹ T.j. Dz.U. z 2020, poz. 1113 ze zm.

Oznacza to, że wszelkie rozstrzygnięcia dotyczące rozwiązania stosunku służbowego funkcjonariuszy Policji następują w formie kwalifikowanego aktu administracyjnego, tj. decyzji administracyjnej. Te z kolei mogą być weryfikowane w administracyjnym toku instancji, a po jej wyczerpaniu na drodze sądownoadministracyjnej.

Na marginesie należy tylko wskazać, że pragmatyka służbowa posługuje się sformułowaniem „rozkaz personalny”, a nie „decyzja administracyjna”. Sama jednak nazwa aktu o niczym nie świadczy. Niewątpliwie wydanie rozkazu personalnego o zwolnieniu policjanta ze służby w Policji powoduje konkretyzację praw i obowiązków indywidualnie oznaczonego adresata, który będąc stroną stosunku administracyjnoprawnego właśnie wskutek wydania wobec niego tego aktu, jest nie tylko pozbawiany swojego dotychczasowego statusu funkcjonariusza, ale przede wszystkim akt ten rozwiązuje więź prawną łączącą go z przełożonym właściwym w sprawach osobowych – rozwiązuje stosunek służbowy. Konkretyzacja praw i obowiązków adresata rozkazu personalnego (policjanta) zawsze musi mieć oparcie w stosownym przepisie prawa materialnego, który zobowiązuje albo uprawnia organ administracyjny (przełożonego właściwego w sprawach osobowych) do takiego działania. Nie może zatem budzić wątpliwości, że rozkaz personalny jest szczególnego rodzaju decyzją administracyjną, bo odnoszącą się do konkretnej kategorii osób (jakimi są funkcjonariusze służb zmilitaryzowanych, w tym policjanci), która konkretyzuje ich prawa i obowiązki, i w ten sposób kształtuje treść ich stosunków służbowych (tj. powoduje ich nawiązanie, zmianę albo rozwiązanie).

Zgodnie z art. 45 ust. 3 ustawy o Policji organem uprawnionym do wydania decyzji o zwolnieniu policjanta ze służby w Policji na podstawie jej art. 41 ust. 1 pkt 4 jest przełożony właściwy w sprawach osobowych w rozumieniu art. 32 ust. 1 tej ustawy. Są nimi: Komendant Główny Policji, Komendant Centralnego Biura Śledczego Policji, Komendant Biura Spraw Wewnętrznych Policji, Komendant Centralnego Biura Zwalczania Cyberprzestępczości, Dyrektor Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji, komendanci wojewódzcy albo Komendant Stołeczny Policji i komendanci powiatowi (miejscy, rejonowi) Policji oraz Komendant-Rektor Akademii Policji w Szczytnie i komendanci szkół policyjnych. Wymieniony przepis ma charakter normy kompetencyjnej, ponieważ określa wprost organy uprawnione do podjęcia takiej decyzji¹⁰. Oczywiście każdy z wymienionych przełożonych podejmuje decyzje personalne w stosunku do podległego mu funkcjonariusza, tj. wobec

¹⁰ Wyrok WSA w Warszawie z 16 września 2008 r., II SA/Wa 895/08, Legalis 307168.

tego, którego jest on przełożonym właściwym w sprawach osobowych¹¹. Od rozstrzygnięcia wydanego przez przełożonego właściwego w sprawach osobowych jako organu I instancji przysługuje odwołanie do wyższego przełożonego (art. 32 ust. 2 ustawy o Policji), chyba że decyzję tę wydał Komendant Główny Policji. Wówczas od takiej decyzji służy odwołanie do ministra właściwego do spraw wewnętrznych (art. 32 ust. 3 ustawy o Policji). Z kolei po wyczerpaniu środków zaskarżenia w administracyjnym toku instancji decyzja ostateczna może być weryfikowana na drodze sądownoadministracyjnej.

Decyzja w przedmiocie zwolnienia na podstawie art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji ma charakter związany. Powołana podstawa zwolnienia została bowiem zamieszczona w katalogu obligatoryjnych podstaw zwolnienia ze służby w Policji¹². Świadczy o tym użyte w tekście przepisu art. 41 ust. 1 tej ustawy, przed wyliczeniem przyczyn obligujących organ do podjęcia takiego działania, sformułowanie „zwalnia się”¹³. Tym samym organ (przełożony właściwy w sprawach osobowych) nie może odstąpić od zwolnienia policjanta w sytuacji zmaterializowania się przesłanki objętej tym przepisem. Nie może także dokonać wyboru podstawy zwolnienia ze służby, jeśli w jednym czasie wystąpi zarówno obligatoryjna, jak i fakultatywna podstawa zwolnienia ze służby. Obligatoryjna podstawa ma zawsze pierwszeństwo przed fakultatywną¹⁴. Wyjątek

¹¹ Od tak ustanowionej zasady wprowadzono wyjątek, ale dotyczy on innej podstawy zwolnienia ze służby w Policji. Zgodnie z art. 45 ust. 1 ustawy o Policji – zwolnienia ze służby na podstawie art. 41 ust. 2 pkt 5 ustawy o Policji policjanta, którego przełożonym wymienionym w art. 32 ust. 1 ustawy o Policji jest komendant powiatowy (miejski, rejonowy) Policji, dokonuje właściwy komendant wojewódzki Policji albo Komendant Stołeczny Policji. Oznacza to, że zwolnienia na tej podstawie może dokonać: Komendant Główny Policji (w odniesieniu do podległych mu funkcjonariuszy), Komendant CBŚP (w odniesieniu do podległych mu funkcjonariuszy), Komendant BSWP (w odniesieniu do podległych mu funkcjonariuszy), Komendant CBZC (w odniesieniu do podległych mu funkcjonariuszy), Dyrektor CLKP (w odniesieniu do podległych mu funkcjonariuszy), komendant wojewódzki Policji (w odniesieniu do podległych mu funkcjonariuszy oraz funkcjonariuszy podległych komendantowi powiatowemu Policji albo komendantowi miejskiemu Policji), Komendant Stołeczny Policji (w odniesieniu do podległych mu funkcjonariuszy oraz funkcjonariuszy podległych komendantowi rejonowemu Policji) oraz Komendant-Rektor Akademii Policji w Szczytnie (w odniesieniu do podległych mu funkcjonariuszy) i komendanci szkół policyjnych (w odniesieniu do podległych im funkcjonariuszy).

¹² Wyrok WSA w Krakowie z 9 maja 2017 r., III SA/Kr 362/17, Legalis 1634279.

¹³ Wyrok WSA w Kielcach z 12 marca 2009 r., II SA/Ke 76/09, Legalis 181367.

¹⁴ „Wykładnia systemowa i celowościowa art. 41 ust. 1 i 2 ustawy o Policji wskazuje na pierwszeństwo stosowania przesłanek obligatoryjnych zwolnienia ze służby. W tej sytuacji, w razie zaistnienia którejś z przesłanek określonych w art. 41 ust. 1 ustawy, organ miał bezwzględny obowiązek zwolnienia skarżącego ze służby, zaś zastosowanie przesłanek z ust. 2 cytowanego przepisu wchodziło w grę tylko w razie braku przesłanki z ust. 1”. Wyrok WSA w Lublinie z 26 listopada 2009 r., III SA/Lu 388/09, Legalis 184164, a także M. Nowikowska, *Art. 41 [Zwolnienie]*, [w:] K. Chałubińska-Jentkiewicz, J. Kurek (red.), *Ustawa o Policji. Komentarz*, Krótkie Komentarze Becka, C.H. Beck, Warszawa 2021, s. 431.

stanowią przypadki jednoczesnego wystąpienia co najmniej dwóch podstaw obligatoryjnego zwolnienia¹⁵.

Zaznaczenia również wymaga, że zwolnienie na podstawie art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji wymaga uprzedniego ustalenia, że zmaterializowała się wobec policjanta przesłanka objęta tym przepisem, a zatem potwierdzenia, że w obrocie prawnym funkcjonuje prawomocne orzeczenie sądu, którym policjant został skazany za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego.

3. Treść przesłanki zwolnienia ze służby w Policji na podstawie art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji

Jak już wcześniej zaznaczono, zwolnienie policjanta ze służby na podstawie art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji wymaga potwierdzenia wydania wobec niego prawomocnego wyroku (orzeczenia sądu karnego) skazującego go za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego¹⁶. Przedmiotem orzeczenia musi być zatem przestępstwo, w rozumieniu art. 1 k.k.¹⁷ lub przestępstwo skarbowe w rozumieniu art. 1 k.k.s.¹⁸. Nie ma natomiast znaczenia, czy przepis zawierający opis czynu wypełniającego znamiona przestępstwa lub przestępstwa skarbowego został zamieszczony w k.k. lub w k.k.s. lub w innej ustawie zawierającej przepisy karne. Istotne jest wyłącznie to, czy stanowi on przestępstwo lub przestępstwo skarbowe. Przestępstwo lub przestępstwo skarbowe muszą mieć natomiast charakter umyślny (art. 9 § 1 k.k. oraz art. 4 § 2 k.k.s.), a więc muszą zostać popełnione w zamiarze bezpo-

¹⁵ Wówczas organ dokonuje wyboru jednej z obligatoryjnych podstaw zwolnienia ze służby. Zastrzec jednak należy, że podstawa zamieszczona w art. 41 ust. 3 ustawy o Policji (będąca również podstawą obligatoryjnego zwolnienia policjanta ze służby w Policji w sytuacji złożenia przez niego pisemnego zgłoszenia wystąpienia ze służby) nie ma pierwszeństwa przed pozostałymi obligatoryjnymi podstawami zwolnienia ze służby zamieszczonymi w art. 41 ust. 1 pkt 1–7 ustawy o Policji, w tym przed podstawą, o której mowa w art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji. Por. wyrok NSA z 15 grudnia 2009 r., I OSK 653/09, Legalis 224977, a także M. Nowikowska, *Art. 41 [Zwolnienie]*, [w:] K. Chałubińska-Jentkiewicz, J. Kurek (red.), *Ustawa...*, s. 431.

¹⁶ M. Lew, *Policja*, [w:] W. Maciejko, P. Szustakiewicz (red.), *Stosunek...*, s. 42

¹⁷ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, t.j. Dz.U. z 2022, poz. 1138 ze zm., dalej: k.k.

¹⁸ Ustawa z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy t.j. Dz.U. z 2023, poz. 654 ze zm., dalej: k.k.s.

średnim (*dolus directus*) bądź ewentualnym (*dolus eventualis*)¹⁹. Z oczywistych względów nie wypełnia przesłanki, o której mowa w art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji, prawomocne skazanie za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe nieumyślne, o których mowa w art. 9 § 2 k.k. oraz art. 4 § 3 k.k.s.²⁰. Na marginesie zaznaczenia wymaga, że regułą jest, iż przestępstwo lub przestępstwo skarbowe można popełnić umyślnie. Nieumyślnie natomiast wyłącznie, gdy przepis tak stanowi (art. 8 k.k. oraz art. 4 § 1 k.k.s.). Tak więc, co do zasady, przestępstwa lub przestępstwa skarbowe można popełnić umyślnie. Z kolei przestępstwo lub przestępstwo skarbowe są nieumyślne, wyłącznie jeśli przepis szczególny nadaje im taki charakter. Bezsprzecznie nie będzie również materializowało tej przesłanki skazanie policjanta prawomocnym wyrokiem za popełnienie przez niego wykroczenia.

Co również istotne przestępstwo lub przestępstwo skarbowe nie tylko musi być umyślne, ale również ścigane z oskarżenia publicznego. Większość przestępstw, jak podkreśla L. Gardocki, ma charakter publicznoskargowy. Ich ściganiem zajmuje się działający w imieniu państwa oskarżyciel publiczny (z reguły jest nim prokurator)²¹. Przepisy karne²² przewidują jednak również przypadki, gdy przestępstwo ścigane jest z oskarżenia prywatnego. Wówczas jednak przepis szczególny ustawy musi wskazywać wprost, że ściganie konkretnego przestępstwa odbywa się z oskarżenia prywatnego. Nie są to jednak liczne przypadki²³. Regułą w polskim prawie karnym jest zatem, że sprawy dotyczące przestępstw (przestępstw skarbowych) prowadzi się w trybie publicznoskargowym. Dodania także wymaga, iż niektóre przestępstwa do ich zainicjowania, w przeciwieństwie do większości, które inicjowane są w sposób bezwarunkowy (tj. z urzędu), a więc niezależnie od woli podmiotów, których przestępstwo dotyczy, wymagają uprzedniego złożenia wniosku przez uprawniony podmiot. Tym samym ich zainicjowanie jest uzależnione od złożenia takiego wniosku (tryb warunkowy). Jest on jednak jedynie przesłanką warunkującą wszczęcie postępowania karnego w danej sprawie, które po jego złożeniu toczy się już w taki sam sposób, jak inne postępowania w sprawie o przestępstwo publicznoskargowe²⁴. W kontekście omawianej problematyki nie ma wobec tego znaczenia,

¹⁹ W. Maciejko, A. Korcz-Maciejko, *Postępowanie...*, s. 295.

²⁰ Skazanie policjanta prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe inne niż określone w art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji stanowi bowiem odrębną podstawę fakultatywnego zwolnienia ze służby w Policji na podstawie art. 41 ust. 2 pkt 2 ustawy o Policji.

²¹ L. Gardocki, *Prawo karne*, C.H. Beck, Podręczniki Prawnicze, Warszawa 1999, s. 58.

²² Zawarte nie tylko w k.k., ale i w innych ustawach zawierających przepisy karne.

²³ Np. w k.k.: art. 157 § 4 k.k., art. 212 § 4 k.k., art. 216 § 5 k.k. oraz art. 217 § 3 k.k.

²⁴ L. Gardocki, *Prawo karne...*, s. 58 i n.

czy przestępstwo ścigane jest z urzędu, czy też na wniosek. Przesłanka zawarta w art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji materializuje się w przypadku skazania policjanta za umyślne przestępstwo lub przestępstwo skarbowe ścigane z oskarżenia publicznego, a więc zarówno takiego przestępstwa publicznoskargowego, które ścigane jest z urzędu, jak również tego, które wymaga złożenia wniosku.

Kolejnym wymagającym omówienia zagadnieniem jest kwestia wyroku. Wyrok jest rodzajem decyzji procesowej. Decyzje te są oświadczeniami woli organu procesowego dotyczącymi przedmiotowo sprawy, w ramach której są one wydawane i które są wiążące dla uczestników danego postępowania tak długo, jak obowiązują²⁵. Przepis art. 93 k.p.k. określa natomiast rodzaje decyzji procesowych wydawanych w procesie karnym. Dzielą się one na orzeczenia i zarządzenia. Z kolei orzeczenia dzielą się na wyroki i postanowienia. Zgodnie z art. 93 § 1 k.p.k., jeżeli ustawa nie wymaga wydania wyroku, sąd wydaje postanowienie. Tym samym *a contrario* forma wyroku zastrzeżona jest w przypadkach, gdy ustawa tak stanowi²⁶. Wyrokiem, jak zaznacza K. Marszał, jest natomiast orzeczenie rozstrzygające w zakresie przedmiotu procesu, ustalające winę lub niewinność oskarżonego²⁷. Z punktu widzenia omawianej problematyki istotne są wyłącznie wyroki skazujące. Wiążą się one nie tylko z przypisaniem sprawcy zarzucanego mu czynu, o który jest on oskarżony, ustaleniem jego winy popełnienia przestępstwa, ale również są rozstrzygnięciem co do kary, środków karnych, środków kompensacyjnych i przepadku wobec tego oskarżonego (art. 413 § 2 pkt 2 k.p.k.). Zastrzec ponadto należy, że wyrokiem skazującym jest również wyrok, którym odstępuje się od wymierzenia kary. Odstąpienie od wymierzenia kary jest bowiem formą skazania²⁸.

²⁵ „Decyzje procesowe to imperatywne oświadczenia woli organów procesowych stanowiących rozstrzygnięcie określonej kwestii prawnej w postępowaniu. Są one przejawem władzy organu procesowego, który wiąże zarówno uczestników postępowania, jak i inne organy i instytucje, jeżeli wynika to z ich treści”. Zob. A. Sakowicz, *Komentarz do art. 93*, [w:] A. Sakowicz (red.), *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2023, Legalis/el., teza 1.

²⁶ A. Sakowicz, *Komentarz do art. 93*, [w:] A. Sakowicz (red.), *Kodeks...*, teza 2.

²⁷ K. Marszał, *Proces karny*, Wolumen, Katowice 1998, s. 252.

²⁸ V. Konarska-Wrzosek, *Komentarz do art. 61*, [w:] R.A. Stefański (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2023, Legalis/el., teza 7 – tam powołane postanowienie SN – Izba Dyscyplinarna z 22 lipca 2020 r., II DSI 4/20, Legalis 2557757 – w którym sąd stwierdził, że „Rozstrzygnięcie, w którym sąd odstępuje od wymierzenia kary, jest orzeczeniem o karze. Odstąpienie od wymierzenia kary stanowi swego rodzaju dolegliwość dla obwinionego, gdyż jest on w świetle prawa uznany za winnego popełnienia mu zarzucanego czynu, a tylko z uwagi na określone okoliczności odstępuje się od zastosowania sankcji karnej”.

Uprawnionym do wydawania wyroków jest sąd (art. 174 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej²⁹). W omawianym przypadku z uwagi na przedmiot postępowania sądem tym jest sąd karny³⁰. Skoro wydawanie orzeczeń w formie wyroków zastrzeżone jest dla sądu, to oczywistym jest również, iż wyrok może zapaść na etapie postępowania jurysdykcyjnego. Tego rodzaju orzeczenie nie może natomiast zapaść na etapie postępowania przygotowawczego. Do jego wydania nie jest także uprawniony oskarżyciel publiczny ani żaden inny organ prowadzący postępowanie karne.

Nie jest istotny natomiast tryb, w jakim został wydany wyrok skazujący za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe ścigane z oskarżenia publicznego. W większości przypadków nastąpi to po uprzednim wniesieniu aktu oskarżenia przez oskarżyciela publicznego, a zatem wówczas, gdy sprawa objęta jest skargą publiczną. Może to jednak nastąpić także w sytuacji, gdy oskarżyciel publiczny nie znajdzie podstaw do zainicjowania postępowania karnego lub wniesienia aktu oskarżenia i dwukrotnie wyda postanowienie o odmowie wszczęcia lub o umorzeniu postępowania. Jeżeli w wyniku wniesionego zażalenia do prokuratora nadrzędnego nad tym, który wydał kwestionowane postanowienia, ten utrzyma je w mocy, wówczas pokrzywdzony może w terminie miesiąca od doręczenia mu zawiadomienia o postanowieniu prokuratora nadrzędnego o utrzymaniu w mocy zaskarżonego postanowienia wnieść akt oskarżenia do sądu – subsydiarny akt oskarżenia (art. 55 § 1 k.p.k.)³¹. Prawomocny wyrok wydany w wyniku rozpoznania przez sąd subsydiarnego aktu oskarżenia, także będzie spełniał przesłankę, o której mowa w art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji. Jak słusznie bowiem podniósł WSA w Krakowie w wyroku z 9 czerwca 2009 r., III SA/Kr 1293/08³², „Z treści art. 53 k.p.k. jednoznacznie wynika, że sprawy o przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego to zarówno te sprawy, w których akt oskarżenia wniósł oskarżyciel publiczny, jak i sprawy, w których akt oskarżenia wniósł pokrzywdzony działający zamiast oskarżyciela publicznego, jako tzw. oskarżyciel subsydiarny, jeżeli akt ten został wniesiony zgodnie

²⁹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 Nr 78, poz. 483 ze zm.).

³⁰ „(...) art. 175 Konstytucji RP stanowi, że ustrój i właściwość sądów oraz postępowanie przed sądami określają ustawy. W przypadku spraw karnych jurysdykcja realizowana jest przez sądy w oparciu o przepisy k.p.k., co wyraźnie statuuje art. 1 k.p.k., stanowiąc, że postępowanie karne w sprawach należących do właściwości sądów toczy się według przepisów niniejszego kodeksu” (wyrok SA w Warszawie z 12 października 2011 r., I ACa 326/11, Legalis 414194).

³¹ Oczywiście warunkiem skorzystania z tego uprawnienia jest to, aby pokrzywdzony w związku z wydaniem pierwszego postanowienia o odmowie wszczęcia lub o umorzeniu postępowania złożył zażalenie na takie postanowienie do sądu właściwego do rozpoznania sprawy, a sąd ten uchylił takie postanowienie, polecając kontynuowanie postępowania przygotowawczego.

³² Wyrok WSA w Krakowie z 9 czerwca 2009 r., III SA/Kr 1293/08, Legalis 169504.

z trybem określonym w art. 55 k.p.k. Zatem wniesienie aktu oskarżenia przez oskarżyciela subsydiarnego w sprawie o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego wypełnia przesłankę «ścigane z oskarżenia publicznego» z art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji³³.

Warunkiem koniecznym do uznania, że w danych okolicznościach zmateriałizowała się przesłanka, o której mowa w art. 41 ust.1 pkt 4 ustawy o Policji, jest także to, by wydanemu wyrokowi przysługiwał przymiot prawomocności. Jak zaznacza K. Marszał, pojęcie prawomocności utożsamiane jest z ostatecznością orzeczenia, a tym samym z brakiem możliwości jego zaskarżenia za pomocą zwyczajnego środka odwoławczego umożliwiającego kontynuację procesu karnego³⁴. W tym aspekcie chodzi o prawomocność formalną, która nie tylko kończy proces karny, tworząc stan powagi rzeczy osądzonej (*res iudicata*), ale rodzi również domniemanie prawdziwości ustaleń dokonanych w orzeczeniu oraz jego zgodności z przepisami prawa³⁵. Tym samym nie może budzić wątpliwości, że w kontekście przesłanki warunkującej zwolnienie policjanta ze służby, w sytuacji skazania go prawomocnym wyrokiem za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego, prawomocność wyroku powinna być utożsamiona właśnie z prawomocnością w znaczeniu formalnym³⁶, czyli z takiego rodzaju orzeczeniem (wyrokiem skazującym), który nie może zostać wzruszony za pomocą zwyczajnego środka zaskarżenia, jaki przysługuje w toku instancji określonej w procedurze karnej. Chodzi bowiem o prawomocność dającą gwarancję stabilności i względnej niezmienności wydanego orzeczenia, a nie o niemożliwość jego wzruszenia w ogóle.

Orzeczenie staje się prawomocne w przypadkach określonych w przepisach prawa: upływu terminu do wniesienia zwyczajnego środka odwoławczego, gdy uprawniony podmiot (strony, przedstawiciele stron) nie skorzystali z tego uprawnienia, odmowy przyjęcia środka odwoławczego przez prezesa sądu pierwszej

³³ „Określenie «ścigane z oskarżenia publicznego» odnosi się do kategorii przestępstw, a nie do ustalenia, kto realizuje prawa oskarżyciela”. Zob. A. Michałek, *Komentarz do art. 41*, [w:] Ł. Czebotar, Z. Gądzik, A. Łyżwa, A. Michałek, A. Świerczewska-Gąsiorowska, M. Tokarski, *Ustawa...*, s. 422 i tam powołany wyrok WSA w Warszawie z 22 listopada 2010 r., II SA/Wa 1338/10, Legalis 1963234. Por. także z wyrokiem NSA z 20 września 2011 r., I OSK 419/11, Legalis 379358.

³⁴ K. Marszał, *Proces karny...*, s. 263 i n. – autor wskazuje także na istniejące w nauce prawa karnego koncepcje prawomocności.

³⁵ T. Grzegorzcyk, J. Tylman, *Polskie postępowanie karne*, LexisNexis, Warszawa 2007, s. 200.

³⁶ Prawomocności w znaczeniu materialnym polega bowiem na zakazie podwójnego sądenia tej samej osoby o ten sam czyn. Prawomocność w znaczeniu materialnym wyrażona jest w treści art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. – jako zakaz *ne bis in idem*. Prawomocność materialna powstaje jednocześnie z prawomocnością formalną i jest ona jak gdyby jej skutkiem (K. Marszał, *Proces karny...*, s. 265), a także T. Grzegorzcyk, J. Tylman, *Polskie...*, s. 201.

instancji, w przypadku wniesienia środka odwoławczego po terminie lub przez osobę nieuprawnioną albo gdy środek ten jest niedopuszczalny z mocy ustawy (art. 429 § 1 k.p.k.), pozostawienia przez sąd odwoławczy przyjętego środka odwoławczego bez rozpoznania, gdy zachodzą okoliczności określone w art. 429 § 1 k.p.k., albo przyjęcie tego środka nastąpiło na skutek nieuzasadnionego przywrócenia terminu (art. 430 § 1 k.p.k.), pozostawienia przez sąd odwoławczy bez rozpoznania środka odwoławczego, który został cofnięty przez podmiot uprawniony do jego wniesienia (art. 432 k.p.k. oraz art. 431 § 1 k.p.k.), braku wniosku pochodzącego od podmiotu uprawnionego, złożonego w terminie zawitym 7-dniowym od ogłoszenia wyroku do sądu, który wydał wyrok o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku na piśmie (art. 422 § 1 k.p.k.), wydania wyroku przez sąd odwoławczy (drugiej instancji) (art. 426 § 1 k.p.k.)³⁷.

Konkludując zatem to, co zostało wcześniej powiedziane, należy stwierdzić, że przesłanka zawarta w art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji materializuje się w sytuacji ustalenia funkcjonowania w obrocie prawnym prawomocnego wyroku sądu skazującego policjanta za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego. Wyrok ten winien uzyskać przymiot prawomocności jeszcze przed wydaniem rozstrzygnięcia w postępowaniu administracyjnym, tj. rozkazu personalnego o zwolnieniu policjanta ze służby na podstawie art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji³⁸. Samo natomiast skorzystanie z instrumentów przewidzianych w procedurze karnej zmierzających do wyeliminowania z obrotu prawnego tego prawomocnego wyroku nie stanowi okoliczności uzasadniającej wstrzymanie się przez organ z wydaniem rozstrzygnięcia o charakterze merytorycznym, które zwalnia policjanta ze służby na tej właśnie podstawie. Wniesienie środka nadzwyczajnego w postaci kasacji, w trybie określonym w rozdziale 55 k.p.k. („Kasacja”), nie skutkuje bowiem automatycznym uchyleniem kwestionowanego orzeczenia sądu karnego³⁹. Prawomocny wyrok karny obowiązuje do czasu jego uchylenia. SN może natomiast po rozpoznaniu sprawy oddalić kasację albo też uchylić orzeczenie w całości lub w części (art. 537 § 1 k.p.k.). W tym drugim przypadku SN może przekazać sprawę do ponownego rozpatrzenia albo umorzyć postępowanie, a jeżeli skazanie jest oczywiście niesłuszne – uniewinnić oskarżonego (art. 537 § 2 k.p.k.). Orzeczenie oddalające kasację nie zmienia *status quo*, ponieważ

³⁷ K. Marszał, *Proces karny...*, s. 264. Por. także z T. Grzegorzczak, J. Tylman, *Polskie...*, s. 909 i n.

³⁸ W. Maciejko, A. Korcz-Maciejko, *Postępowanie...*, s. 296.

³⁹ „(...) samo zaskarżenie w trybie kasacji prawomocnego orzeczenia nie wzrusza jego prawomocności (...)”. zob. wyrok SN z 5 lutego 1997 r., V KKN 113/96, Legalis 30624.

nadal w obrocie prawnym funkcjonuje prawomocne orzeczenie skazujące osobę za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego. Orzeczenie uchylające prawomocny wyrok z powodu oczywistej niesłuszności skazania jest natomiast tego rodzaju orzeczeniem⁴⁰, które nie tylko pozbawia ten zaskarżony wyrok przymiotu prawomocności, ale pozbawia go również skutku, jaki on wywołał. Osoba uniewinniona nie jest już bowiem wówczas skazana prawomocnym wyrokiem sądu karnego za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego. Taki sam skutek, w kontekście przesłanki, o której mowa w art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji, nastąpi w sytuacji wydania przez SN orzeczenia uchylającego prawomocny wyrok i umorzenia postępowania⁴¹, a także uchylającego ten wyrok i przekazującego sprawę właściwemu sądowi do ponownego rozpoznania. Należy mieć również na uwadze fakt, że zgodnie z art. 539 k.p.k. niedopuszczalna jest kasacja od orzeczenia SN zapadłego w następstwie rozpoznania kasacji.

Jeżeli wyżej wymienione orzeczenia SN zapadłyby przed wydaniem ostatecznej decyzji o zwolnieniu ze służby w Policji (na podstawie art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji), wówczas konieczne byłoby zakończenie postępowania administracyjnego w sposób formalny, poprzez jego umorzenie na podstawie art. 105 § 1 k.p.a. Organ administracyjny wydaje bowiem rozstrzygnięcie według stanu faktycznego i prawnego istniejącego w dniu wydania przez niego rozstrzygnięcia. Jeżeli stan faktyczny uległby zmianie jeszcze przed zakończeniem postępowania, wówczas taka okoliczność niewątpliwie miałaby kluczowe znaczenie dla dokonanej przez organ administracyjny oceny w kontekście zmaterializowania

⁴⁰ „(...) uniewinnienie w postępowaniu kasacyjnym jest możliwe tylko wtedy, gdy w ramach prawidłowych ustaleń faktycznych poczynionych przez sądy orzekające w pierwszej lub drugiej instancji doszło do naruszenia prawa w ten sposób, że bezpodstawnie skazano oskarżonego, błędnie przyjmując, iż czyn mu przypisany wypełnia znamiona przestępstwa lub że popełnił on przestępstwo, pomimo zaistnienia okoliczności wyłączających odpowiedzialność karną. Natomiast z oczywistą niesłusznością skazania mamy do czynienia, gdy SN w toku kontroli wywołanej wniesieniem kasacji stwierdza brak potrzeby uzupełnienia postępowania dowodowego i przyjmuje w miejsce ocen poczynionych przez sądy orzekające z rażącym naruszeniem prawa własne oceny”. Zob. D. Świecki, *Komentarz do art. 537*, [w:] J. Skorupka (red.), *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2021, Legalis/el., teza 7.

⁴¹ „Na podstawie art. 537 § 2 k.p.k. uchylenie orzeczenia i umorzenie postępowania następuje w wypadku stwierdzenia, że zaskarżone orzeczenie albo orzeczenie sądu pierwszej instancji, które było poddane kontroli odwoławczej, wydane zostało pomimo zaistnienia ujemnej przesłanki procesowej z art. 17 § 1 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 8 i 9 k.p.k. Uchylenie zaskarżonego orzeczenia i umorzenie postępowania może nastąpić również wówczas, gdy SN uwzględni kasację i uchyla zaskarżone orzeczenie, ale ponowne rozpoznanie sprawy nie jest już dopuszczalne z uwagi na ujemną przesłankę procesową, np. przedawnienie karalności”. Zob. D. Świecki, *Komentarz do art. 537*, [w:] J. Skorupka (red.), *Kodeks...*, teza 6.

się przesłanki zawartej w podstawie zwolnienia, która wytyczyła granicę tej sprawy administracyjnej. Zmiana taka świadczyłaby niewątpliwie o bezprzedmiotowości postępowania administracyjnego, dla którego jedyną relevantną okolicznością z punktu widzenia przedmiotu sprawy było funkcjonowanie w obrocie prawnym prawomocnego wyroku sądu karnego skazującego policjanta za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego⁴². W takiej sytuacji zmiana okoliczności faktycznej trwale uniemożliwiłaby, w odniesieniu do tego przypadku, prawidłową subsumpcję normy prawnej zawartej w art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji. Wskutek rozpoznania przez SN skargi kasacyjnej od prawomocnego wyroku skazującego i wydania orzeczenia, policjant nie byłby już skazany prawomocnym wyrokiem sądu karnego za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego. W konsekwencji zastosowanie w takich okolicznościach tej podstawy zwolnienia ze służby w Policji do rozwiązania z policjantem stosunku służbowego jawiłoby się jako rażące naruszenie prawa w rozumieniu art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a. To z kolei prowadziłoby do wyeliminowania takiej decyzji z obrotu prawnego jako obarczonej wadą kwalifikowaną w oparciu o wymieniony przepis procedury administracyjnej. Ustalenie, iż określona okoliczność faktyczna uniemożliwia – na podstawie konkretnej normy materialnoprawnej – konkretyzację praw i obowiązków indywidualnie oznaczonego adresata, skutkuje jego zakończeniem w sposób formalny. Należy bowiem przyjąć, że powstała zmiana stanu faktycznego w toku trwającego postępowania administracyjnego, która ma charakter przedmiotowy, tj. brak wyroku skazującego policjanta za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego, z uwagi na jego uchylenie, po rozpatrzeniu przez SN skargi kasacyjnej, czyni niemożliwym osiągnięcie celu, dla którego postępowanie to zostało zainicjowane. W konsekwencji jest to równoznaczne z brakiem możliwości podjęcia w jego ramach decyzji rozstrzygającej o istocie tej konkretnej sprawy administracyjnej

⁴² „Bezprzedmiotowość postępowania wiąże się z przedmiotem postępowania administracyjnego, którym jest sprawa administracyjna w rozumieniu art. 1 pkt 1 k.p.a., czyli wynikająca z przepisów prawa materialnego kompetencja organu administracji publicznej do wydania w indywidualnej sprawie decyzji administracyjnej. Przepisy prawa materialnego upoważniają organ administracji publicznej do wydania decyzji w określonych hipotezą normy prawnej okolicznościach faktycznych, na które składają się elementy przedmiotowe i podmiotowe. Postępowanie może być więc bezprzedmiotowe z przyczyn prawnych – gdy okaże się, że nie ma normy prawnej udzielającej organowi administracji publicznej kompetencji do wydania decyzji administracyjnej lub z przyczyn faktycznych – gdy okaże się, że nie ma okoliczności faktycznych, uzasadniających według hipotezy normy prawnej kompetencję organu administracji publicznej do wydania decyzji administracyjnej”. Zob. wyrok NSA z 12 lutego 2008 r., II OSK 2042/06, Legalis 271165.

(rozstrzygnięcia o charakterze merytorycznym), tj. o zwolnieniu policjanta na podstawie art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji.

Warto także zaakcentować, że przedmiot sprawy administracyjnej nie może ulec zmianie w toku trwającego postępowania administracyjnego. Wobec powyższego niedopuszczalne byłoby dokonywanie, w ramach tego konkretnego postępowania (prowadzonego na podstawie art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji), oceny wykraczającej poza przedmiot tego postępowania, w kontekście zmaterializowania się innej przesłanki objętej inną podstawą zwolnienia ze służby i w konsekwencji możliwości wydania w tym postępowaniu (z uwagi na niemożność wykazania zaistnienia przesłanki objętej art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji) rozstrzygnięcia merytorycznego na innej podstawie zwolnienia ze służby. Na marginesie należy tylko zaznaczyć, że ustalenie wystąpienia innej podstawy zwolnienia ze służby, w sytuacji ustalenia bezprzedmiotowości postępowania prowadzonego na podstawie art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji, nie uniemożliwia wszczęcia i przeprowadzenia postępowania administracyjnego w oparciu właśnie o taką podstawę zwolnienia. Nie budzi jednak wątpliwości, że nie może to odbyć się w ramach postępowania administracyjnego prowadzonego na podstawie art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji⁴³.

Jeżeli jednak orzeczenie, o którym mowa w art. 537 § 2 k.p.k., zapadłoby już po wydaniu ostatecznej (prawomocnej) decyzji o zwolnieniu ze służby, wówczas taka okoliczność stanowiłaby niewątpliwie podstawę do wznowienia postępowania administracyjnego na podstawie art. 145 § 1 pkt 8 k.p.a.⁴⁴. Jak już wcześniej podkreślono, ustalenie funkcjonowania w obrocie prawnym prawomocnego wyroku sądu karnego skazującego policjanta za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego, jest jedyną relewantną okolicznością dla przedmiotu postępowania administracyjnego, którego przedmiotem jest zwolnienie ze służby na podstawie art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy

⁴³ Warto wobec tego zaznaczyć, że jeśli uchylene prawomocnego wyroku skazującego policjanta za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego, nie wiązało się z u niewinnieniem oskarżonego albo umorzeniem postępowania, a z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania właściwemu sądowi, to skutkuje to kontynuacją procesu na etapie postępowania jurysdykcyjnego. Wiąże się to z tym, iż stronie takiego postępowania karnego nadal przysługuje status strony tego postępowania – tj. oskarżonego. Samo z kolei znalezienie się w kręgu podejrzeń o zachowania sprzeczne z prawem może w określonych okolicznościach stanowić podstawę do oceny, że pozostawanie w służbie osoby, na której ciążyą zarzuty karne narusza dobro prawne, jakim jest ważny interes służby w rozumieniu art. 41 ust. 2 pkt 5 ustawy o Policji. Kwestia ta jednak przekracza ramy niniejszego opracowania. Szerzej na ten temat – zob. P. Gacek, *Zmiana stadium postępowania karnego jako podstawa do zwolnienia policjanta ze służby w Policji ze względu na „ważny interes służby*, „Przegląd Policyjny” 2017, 4(128), s. 70–99.

⁴⁴ W. Maciejko, A. Korcz-Maciejko, *Postępowanie...*, s. 296.

o Policji. Uchylenie orzeczenia sądu (karnego), na którym w całości została oparta ta ostateczna decyzja administracyjna, stanowi podstawę do wznowienia postępowania administracyjnego, którego skutkiem winno być również jej uchylenie (oczywiście po spełnieniu pozostałych warunków tego uchylenia przewidzianych w k.p.a.). W tym przypadku mamy do czynienia z całkowitą zależnością decyzji o zwolnieniu ze służby w Policji od wydanego (skazującego) wyroku sądu karnego. Organ administracyjny jest bowiem związany jego treścią. W postępowaniu administracyjnym bada wyłącznie jego aspekt formalny, tj. czy jest wyrokiem karnym skazującym policjanta za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego, a także czy przysługuje mu przymiot prawomocności. Uchylenie takiego orzeczenia, niezależnie od tego, czy wiązałoby się z uniewinnieniem, umorzeniem postępowania, czy też z przekazaniem sprawy właściwemu sądowi do ponownego rozpoznania, pozbawia go cech prawomocności, a co za tym idzie, skutkuje odpadnięciem podstawy do zastosowania przepisu art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji. Przepis ten bowiem wyraźnie wymaga dla zaistnienia przesłanki w nim zawartej funkcjonowania w obrocie prawnym prawomocnego wyroku skazującego za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego. Z kolei uchylenie ostatecznej decyzji o zwolnieniu ze służby w Policji z powodu jej wadliwości stanowi podstawę przywrócenia do służby na stanowisko równorzędne na podstawie art. 42 ust. 1 ustawy o Policji⁴⁵.

Analogicznie w sytuacji wznowienia postępowania karnego na zasadach i w trybie określonym w rozdziale 56 k.p.k. („Wznowienie postępowania” – art. 540 i n. k.p.k.). Samo złożenie wniosku przez uprawnionego jeszcze nie powoduje uchylenia prawomocnego wyroku karnego, ponieważ wniosek ten może zostać oddalony albo pozostawiony bez rozpoznania (art. 547 § 1 k.p.k.). Jeśli z kolei sąd orzeknie o wznowieniu postępowania, uchyla jednocześnie zaskarżone orzeczenie i przekazuje sprawę właściwemu sądowi do ponownego rozpoznania (art. 547 § 2 k.p.k.)⁴⁶. Może on także uchylić zaskarżony wyrok i wyrokiem uniewinnić oskarżonego, jeżeli nowe fakty lub dowody wskazują na to, że orzeczenie to jest oczywiście niesłuszne albo też postępowanie umorzyć (art. 547 § 3 k.p.k.)⁴⁷.

⁴⁵ P. Gacek, *Przywrócenie do służby na podstawie art. 42 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji – wybrane zagadnienia*, „Przegląd Policyjny” 2020, 4(140), s. 5–31.

⁴⁶ Od tego orzeczenia środek odwoławczy nie przysługuje.

⁴⁷ Od wyroku uniewinniającego lub umarzającego postępowanie przysługuje środek odwoławczy, chyba że wyrok ten został wydany przez SN. Wówczas środek odwoławczy nie przysługuje (art. 547 § 4 k.p.k.).

Kluczowe zatem dla oceny wymienionych wyżej instrumentów prawnych zawartych w dziale XI k.p.k. zatytułowanym „Nadzwyczajne środki zaskarżenia”, jest to, czy w efekcie ich wykorzystania nastąpiło uchylenie prawomocnego wyroku sądu karnego skazującego policjanta za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego, ponieważ to skutkuje pozbawieniem zaskarżonego wyroku przymiotu prawomocności. Należy zatem badać, jaka jest treść orzeczenia wydanego na skutek wniesionego nadzwyczajnego środka zaskarżenia w odniesieniu do kwestionowanego prawomocnego wyroku. Istotne są bowiem tylko te orzeczenia, wskutek których zaskarżony wyrok sądu karnego traci przymiot prawomocności, a osoba nim objęta nie jest już skazana prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego, niezależnie od tego, czy orzeczenie to definitywnie kończy proces karny wobec danej osoby, czy też cofa go do odpowiedniego stadium.

Reasumując, nie może budzić wątpliwości, że prawomocny wyrok skazujący policjanta za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego, wydany przez sąd polski, materializuje przesłankę, o której mowa w art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji.

Zasadne jest jednak udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy spełnia kryterium określone tym przepisem prawomocne orzeczenie wydane przez sąd państwa obcego, jeśli orzeczeniem tym policjant zostaje skazany za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego, a zatem czy może stanowić podstawę do zwolnienia takiego policjanta na podstawie art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji. W tym zakresie, jak się wydaje, w pierwszej kolejności niezbędne jest ustalenie, sąd jakiego państwa obcego wydał przedmiotowe orzeczenie. Przepis art. 114a § 1 k.k. stanowi bowiem, że wyrokiem skazującym jest również prawomocne orzeczenie skazujące za popełnienie przestępstwa wydane przez sąd właściwy w sprawach karnych w państwie członkowskim Unii Europejskiej, chyba że według ustawy karnej polskiej czyn nie stanowi przestępstwa, sprawca nie podlega karze albo orzeczono karę nieznaną ustawie⁴⁸. Jak wskazuje M. Kotowska, powołująca uzasadnienie do projektu ustawy nowelizującej m.in. wymieniony przepis art. 114a k.k., celem tej regulacji jest „umożliwienie sądom polskim uwzględnienia w postępowaniu karnym orzeczeń skazujących wydanych w państwach członkowskich Unii Europejskiej w związku z popełnieniem przez sprawcę przestępstwa. Przepis

⁴⁸ Brzmienie art. 114a k.k. zostało nadane art. 1 pkt 65 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2015, poz. 396, która weszła w życie w dniu 1 lipca 2015 r.

art. 114a k.k. stanowi wdrożenie do krajowego porządku prawnego decyzji ramowej 2008/675/WSiSW⁴⁹. Zalicza się ją do tej grupy przepisów unijnych, które dążąc do stworzenia europejskiej przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, wywodzą się z zasady wzajemnego uznawania orzeczeń sądowych⁵⁰. Przepis ten wyraża zatem zasadę równoważenia w skutkach wyroków zapadłych w Unii Europejskiej. Zastrzec jednak należy, że zasada ta co prawda nie ma charakteru bezwzględnego, lecz jeżeli wyrok skazujący wydany przez sąd państwa Unii Europejskiej spełnia warunki do jego uznania, które określono w art. 114a § 1 k.k., to jego uznanie jest obowiązkowe. Aby tak się stało, orzeczenie musi być: wydane w państwie członkowskim Unii Europejskiej (co oznacza, że w dacie wydania orzeczenia państwo to było członkiem Unii Europejskiej), prawomocne (prawomocność ocenia się według przepisów państwa wydania orzeczenia), skazujące (uznające winę oskarżonego, określające kwalifikację prawną przypisanego czynu i wymierzające karę lub odstępujące od jej wymierzenia)⁵¹, skazanie musi nastąpić za czyn będący przestępstwem według prawa polskiego (wymaganie podwójnej przestępności), nie orzeczono rodzaju kary nieznaney ustawie polskiej, a także sprawca musi podlegać karze według prawa polskiego⁵².

Nie budzi wątpliwości, że zasada równoważenia orzeczeń zapadłych w państwach Unii Europejskiej z orzeczeniami sądów polskich (jeśli spełniają warunki do ich uznania) ma na celu realizację celów postępowań karnych prowadzonych w Rzeczypospolitej Polskiej. Zastrzec jednak należy, że w judykaturze sformułowano również pogląd, zgodnie z którym przy ocenie w ramach prowadzonego postępowania administracyjnego, czy dana osoba została skazana prawomocnym orzeczeniem sądu, winny mieć zastosowanie przepisy karne. Jeśli przewidują one obowiązek uwzględnienia określonej kategorii orzeczeń skazujących wydanych przez sądy państw obcych, to takie orzeczenia powinny stanowić podstawę do ustalenia, w ramach postępowania administracyjnego, czy dana osoba została skazana prawomocnym orzeczeniem sądu. W wyroku

⁴⁹ Decyzja ramowa Rady nr 2008/675/WSiSW z dnia 24 lipca 2008 r. w sprawie uwzględniania w nowym postępowaniu karnym wyroków skazujących zapadłych w państwach członkowskich Unii Europejskiej, Dz.Urz. UE. L 220 z 15.8.2008 r., s. 32-34.

⁵⁰ M. Kotowska, *Komentarz do art. 114a*, [w:] B. Gadecki (red.), *Kodeks karny. Art. 1-316. Komentarz*, Warszawa 2023, Legalis/el., teza 1.

⁵¹ Zgodnie z art. 2 decyzji ramowej Rady nr 2008/675/WSiSW z dnia 24 lipca 2008 r. – wyrokiem skazującym jest każde prawomocne orzeczenie sądu właściwego w sprawach karnych uznające daną osobę za winną popełnienia przestępstwa.

⁵² Por. T. Gardocka, *Komentarz do art. 114a*, [w:] R.A. Stefański (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2023, Legalis/el., teza 5.

z 26 października 2017 r. II OSK 304/16⁵³ NSA wskazał, że „Zagraniczny wyrok skazujący za umyślne przestępstwo zapadły w Wielkiej Brytanii (państwo członkowskie Unii Europejskiej) stanowi negatywną przesłankę wynikającą z art. 15 ust. 1 pkt 6 lit. a)⁵⁴ ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji⁵⁵”. Z kolei zdaniem WSA w Warszawie⁵⁷, jeśli „skazanie obywatela polskiego za popełnienie przestępstwa w państwie Unii Europejskiej winno być uwzględniane w postępowaniu karnym krajowym, to także w postępowaniu administracyjnym dotyczącym posiadania pozwolenia na broń palną”. Oczywiście przedmiotowe orzeczenia nie dotyczą postępowania w sprawie zwolnienia ze służby w Policji, ale postępowania w sprawie wydania (odmowy wydania) pozwolenia na broń palną. Nie budzi jednak wątpliwości, że postępowanie w sprawie dotyczącej posiadania pozwolenia na broń palną jest postępowaniem administracyjnym. Trudno byłoby założyć, że możliwe jest uwzględnienie określonej kategorii orzeczeń skazujących zapadłych poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, o których mowa w art. 114a k.k., wyłącznie w jednym rodzajowo postępowaniu administracyjnym. Skoro orzeczenie skazujące obywatela polskiego za popełnienie przestępstwa w państwie obcym (w jednym z państw Unii Europejskiej) winno być uwzględniane w postępowaniu administracyjnym dotyczącym posiadania pozwolenia na broń palną, to winno ono być uwzględnione także w innych postępowaniach administracyjnych, w tym dotyczącym zwolnienia ze służby w Policji, zwłaszcza wobec podobnie brzmiącej przesłanki materializującej podstawę zwolnienia ze służby w Policji (art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji) oraz przesłanki stanowiącej podstawę do odmowy wydania pozwolenia na broń palną (art. 15 ust. 1 pkt 6 lit a) ustawy o broni i amunicji)⁵⁸. Trudno bowiem byłoby zaakceptować stanowisko, z którego wynikałoby, że ustawodawca, posługując się analogicznymi sformułowaniami w obu wymienionych przepisach, ustalił dla nich odmienne desygnaty, które wytyczają odmienne granice znaczeniowe tych sformułowań. W konsekwencji, że umożliwił równoważenie orzeczeń państw

⁵³ Wyrok NSA z 26 października 2017 r., II OSK 304/16, *Legalis* 1699148.

⁵⁴ Zgodnie z wymienionym przepisem pozwolenia na broń nie wydaje się osobom stanowiącym zagrożenie dla siebie, porządku lub bezpieczeństwa publicznego skazanym prawomocnym orzeczeniem sądu za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

⁵⁵ Ustawa o broni i amunicji, t.j. Dz.U. z 2022, poz. 2516 ze zm.

⁵⁶ „Przepis ten [art. 15 ust. 1 pkt 6 lit a) ustawy o broni i amunicji] nie wskazuje, iż prawomocne orzeczenie, skazując za popełnienie umyślnego przestępstwa, musi zapaść przed polskim sądem karnym i że umyślne przestępstwo musi zostać dokonane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej” (wyrok WSA w Warszawie z 14 kwietnia 2016 r., II SA/Wa 1693/15, *Legalis* 1584455).

⁵⁷ Zob. wyrok WSA w Warszawie z 8 października 2015 r., II SA/Wa 832/15, *Legalis* 1364265.

⁵⁸ W szczególności w kontekście użytego w tych przepisach sformułowania „skazanie prawomocnym orzeczeniem «wyrokiem» sądu”.

obcych z orzeczeniami wydawanymi przez sądy polskie w kontekście zmaterializowania się przesłanki skutkującej odmową wydania pozwolenia na broń palną wyłącznie w postępowaniu administracyjnym dotyczącym posiadania pozwolenia na broń palną, a jednocześnie odmówił takiego zrównoważenia orzeczeń sądów państw obcych i orzeczeń sądów polskich w kontekście zmaterializowania się przesłanki stanowiącej podstawę zwolnienia ze służby w Policji (określonej w art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji). Trudno byłoby także przyjąć jako niesprzeczny z zasadą logicznego rozumowania pogląd, że przedmiot danego postępowania administracyjnego jest zasadnym kryterium różnicującym postępowania administracyjne w kontekście możliwości uznania orzeczeń sądów wydanych poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej z orzeczeniami sądów krajowych, a tym samym, że w jednym postępowaniu administracyjnym orzeczenie wydane przez sąd państwa obcego jest okolicznością relewantną dla jego przedmiotu, a w drugim już nie, mimo analogicznie brzmiących przepisów stanowiących przesłankę do odmowy przyznania określonego prawa, tj. wydania pozwolenia na broń, a także do pozbawienia osoby określonego statusu, tj. zwolnienia ze służby w Policji. Powołane wcześniej stanowisko judykatury należy zatem podzielić w całej rozciągłości i jednocześnie uzupełnić, że skoro skazanie obywatela polskiego za popełnienie przestępstwa w państwie obcym, będącym członkiem Unii Europejskiej, winno być uwzględniane w postępowaniu karnym krajowym, o ile spełnia kryteria, o których mowa w art. 114a k.k., to także powinno być ono uwzględniane w postępowaniu administracyjnym, w którym przyznanie albo odmowa przyznania określonego prawa uzależniona jest od ustalenia, czy strona postępowania nie została skazana prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego.

In genere zatem uznanie za równoważne orzeczeń sądów państw obcych z orzeczeniami wydawanymi przez sądy polskie należy traktować jako wywołujące takie same konsekwencje. W odniesieniu do omawianej problematyki konsekwencją wyroku zapadłego przed sądem państwa obcego jest jego wpływ na możliwość korzystania przez osobę skazaną z niektórych praw obywatelskich określonych przez powszechnie obowiązujące w Rzeczypospolitej Polskiej przepisy prawa, w tym z prawa do ubiegania się o przyjęcie do służby publicznej (służby w Policji) oraz możliwości dalszego pełnienia służby (kontynuowania stosunku służbowego).

Wsparciem prezentowanej argumentacji jest również art. 1a ust. 2 ustawy z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym⁵⁹, a także art. 1 ust. 2 pkt 4 tej ustawy. Przepis wymieniony jako pierwszy definiuje, na potrzeby tej regulacji, wyrok skazujący jako każde prawomocne orzeczenie wydane przez sąd karny wobec osoby fizycznej w związku z popełnieniem przestępstwa, której dane podlegają gromadzeniu w Krajowym Rejestrze Karnym. Z kolei w art. 1 ust. 2 pkt 4 ustawy o Krajowym Rejestrze Karnym wskazano wprost, że w rejestrze tym gromadzi się dane o osobach, będących obywatelami polskimi, prawomocnie skazanymi przez sądy państw obcych. Tak więc w Krajowym Rejestrze Karnym znajdują się prawomocne orzeczenia skazujące niezależnie od tego, jaki sąd, tj. którego państwa, go wydał. Jeśli bowiem przypisano by osobie czyn, który nie byłby kwalifikowany jako przestępstwo, np. wykroczenie, nie zostałyby zamieszczone w rejestrze karnym⁶⁰.

Warto również zwrócić uwagę na treść art. 11 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi⁶¹. W myśl tego przepisu ustalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego, co do popełnienia przestępstwa, wiążą sąd administracyjny. W kontekście wyrażonej w nim zasady postępowania sądownoadministracyjnego istotne jest stanowisko SN – Izba Cywilna, zawarte w wyroku z 27 marca 2013 r. V CSK 185/12⁶². SN podkreślił w nim, że „Konsekwencją skazania w postępowaniu karnym przez sąd państwa Unii Europejskiej prawomocnym wyrokiem jest, jak wskazano, niemożność wszczęcia postępowania w rozumieniu art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. z uwagi na negatywną przesłankę powagi rzeczy osądzonej. To «związanie» stanowi podstawę do rozszerzenia obowiązywania art. 11 k.p.c. na wyroki zagraniczne w drodze prowspólnotowej wykładni tego przepisu”. Zdaniem J. Drachala, J. Jagielskiego, P. Gołaszewskiego⁶³, właśnie tę, zaakcentowaną przez SN, „prowspólnotową wykładnię” należy odnieść również do art. 11 p.p.s.a. W ocenie wymienionych autorów nie budzi wątpliwości, że „sąd administracyjny jest związany ustaleniami prawomocnego wyroku skazujące-

⁵⁹ Ustawa o Krajowym Rejestrze Karnym, t.j. Dz.U. z 2023, poz. 1068 ze zm.

⁶⁰ Wyrok NSA z 14 czerwca 2017 r., II OSK 1849/16, Legalis 1649905, wyrok WSA w Warszawie z 14 kwietnia 2016 r., II SA/Wa 1693/15.

⁶¹ Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 7 lipca 2023 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, t.j. Dz.U. z 2023, poz. 1634 ze zm.

⁶² Wyrok Sądu Najwyższego – Izba Cywilna z 27 marca 2013 r., V CSK 185/12, Legalis 736740.

⁶³ J. Drachal, J. Jagielski, P. Gołaszewski, *Komentarz do art. 11*, [w:] R. Hauser, M. Wierzbowski (red.), *Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Komentarz*, Warszawa 2021, Legalis/el., teza 9.

go wydanego (po dniu 1 maja 2004 r.) w postępowaniu karnym przed sądem państwa Unii Europejskiej”.

Mimo że przepis ten ma zastosowanie do sądów administracyjnych, wyrażona w nim zasada postępowania sądownoadministracyjnego sprawia, że jej adresatami stają się także pośrednio organy administracji publicznej (w tym przełożony właściwy w sprawach osobowych), które dokonując ustaleń faktycznych w ramach konkretnego postępowania, muszą jednocześnie antycypować, iż rozstrzygnięcia przez nie wydane będą podlegać następnie kontroli przez sąd administracyjny. Ustalenia w postępowaniu sądownoadministracyjnym muszą z kolei uwzględniać zasadę wyrażoną w art. 11 p.p.s.a. Tym samym, jeśli sąd administracyjny ustaliłby, że okoliczności faktyczne stanowiące podstawę wydanego przez organ w postępowaniu administracyjnym rozstrzygnięcia merytorycznego stoją w opozycji do art. 11 p.p.s.a., to powinien uznać te ustalenia za błędne, bo niezgodne z zasadą związania sądu administracyjnego ustaleniami wynikającymi z wydanego wobec określonej osoby prawomocnego wyroku skazującego. Choć w przepisach procedury administracyjnej nie zawarto regulacji, która miałaby analogiczne brzmienie jak art. 11 p.p.s.a., to nie może budzić wątpliwości, że organy administracyjne zobowiązane są do przestrzegania zasady prejudycjalności wyroku sądu karnego, bowiem ten sąd, działając na podstawie tego przepisu, będzie oceniał sposób odniesienia się przez organ administracyjny w wydanym przez niego rozstrzygnięciu do wyroku sądu karnego⁶⁴.

Na marginesie należy również zaznaczyć, że zgodnie z art. 114 § 1 k.k. orzeczenie zapadłe za granicą nie stanowi przeszkody do wszczęcia lub prowadzenia postępowania karnego o ten sam czyn zabroniony przed sądem polskim. Przepisu tego nie stosuje się jednak do prawomocnych orzeczeń sądów lub innych organów państw obcych kończących postępowanie karne, jeżeli wynika to z wiążącej Rzeczpospolitą Polską umowy międzynarodowej (art. 114 § 3 pkt 3 k.k.). Jeżeli zatem policjant popełniłby przestępstwo, za które został skazany przez sąd państwa obcego, będącego członkiem UE, to brak byłoby podstaw do zastosowania przepisu art. 114 § 1 k.k. Nieuznanie wyroku sądu państwa obcego, będącego członkiem UE uniemożliwiłoby automatyczne zastosowanie podstawy prawnej obligującej do zwolnienia tego policjanta na podstawie art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji. Wskazana podstawa zwolnienia miałaby jednak zastosowanie, gdyby policjant popełnił przestępstwo, za które został skazany

⁶⁴ P. Szustakiewicz, *Komentarz do art. 11*, [w:] P. Szustakiewicz, A. Skoczylas, (red.) *Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Komentarz*, Warszawa 2016 r., Legalis/el., teza 3 – i tam powołane orzecznictwo.

przez sąd państwa obcego, niebędącego członkiem UE, bowiem co do zasady zgodnie z art. 114 § 1 k.k., fakt ten nie stanowi przeszkody do wszczęcia lub prowadzenia postępowania karnego o ten sam czyn zabroniony przed sądem polskim. Zatem skazanie takiej osoby prawomocnym wyrokiem przez polski sąd karny w następstwie zastosowania reguły, o której mowa w art. 114 § 1 k.k., skutkowałoby koniecznością zwolnienia go na podstawie art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji.

Konkludując, nie tylko prawomocne orzeczenia wydane przez sądy krajowe materializują przesłankę, o której mowa w art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji, ale również orzeczenia państw obcych spełniające kryteria uznania ich za równoważne w skutkach z orzeczeniami sądów polskich⁶⁵.

⁶⁵ Odmienne stanowisko w tym zakresie zaprezentował NSA w wyroku z 4 listopada 2009 r., I OSK 334/09, Legalis 211959, który wskazał, że „Skazanie wyrokiem sądu państwa obcego za popełnienie czynu o znamionach przestępstwa albo przestępstwa skarbowego może stanowić podstawę zwolnienia ze służby, a norma art. 41 ust. 2 pkt 8 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji pozwala na ocenę zachowania policjanta skazanego takim wyrokiem z uwzględnieniem polskich norm i instytucji prawno-karnych, o których mowa w art. 41 ust. 1 pkt 4 tej ustawy”. Jednocześnie sąd ten powołał się na stanowisko zaprezentowane w tej sprawie przez NSA w wyroku z 14 listopada 2007 r., I OSK 55/07, Legalis 139371, w którym stwierdzono, że „Skazanie prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego, o którym mowa w art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji nie oznacza skazania wyrokiem sądu państwa obcego (...) punktem wyjścia dla ustalenia treści pojęcia «skazania prawomocnym wyrokiem sądu» powinny być normy konstytucyjne. Zgodnie z art. 175 § 1 Konstytucji RP, wymiar sprawiedliwości w Rzeczypospolitej Polskiej sprawują Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne oraz sądy wojskowe. Według zaś art. 176 § 2 Konstytucji RP, ustrój i właściwość sądów oraz postępowanie przed sądami określają ustawy. (...) Jeśli zatem w przepisach prawnych powszechnie obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej występuje określenie «skazanie prawomocnym wyrokiem sądu», to należy je odczytać jako skazanie wyrokiem sądu powołanego na podstawie ww. norm konstytucyjnych i ustawowych. Sądem takim nie jest sąd państwa obcego”. W rozpatrywanej przez wymienione sądy sprawie orzeczenie skazujące za przestępstwo umyślne, tj. zbiorowe łapownictwo, zostało wydane przez sąd w Niemczech. Pogląd wymienionego sądu podzielił również P. Szustakiewicz – zob. P. Szustakiewicz, Stosunki..., s. 282. Warto jednak w tym miejscu zaznaczyć, że przedmiotowe stanowiska sądu zostały wyrażone przed nowelizacją art. 114a k.k., która nadała temu przepisowi obecne brzmienie. Na marginesie należy jednocześnie zaznaczyć, że WSA w Szczecinie, który rozpatrywał jako pierwszy tę sprawę, w wyroku z 14 listopada 2007 r., II SA/Sz 873/06, Legalis 369535 wyraził następujący pogląd: „Nie można różnicować sytuacji prawnej policjanta, który został skazany wyrokiem sądu krajowego od tego, który został skazany wyrokiem sądu państwa obcego. Na gruncie prawa administracyjnego powinny zapaść takie same rozstrzygnięcia orzekające o zwolnieniu ze służby policjanta na podstawie art. 41 ust. 1 pkt 4 w związku z art. 45 ust. 3 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz.U. z 2002 r. Nr 7, poz. 58 ze zm.), bez względu na to, czy wyrok zapadł w Polsce, czy poza granicami kraju. Żadne względy w tej sytuacji nie przemawiają za różnym ich traktowaniem”.

4. Zakończenie

Służba publiczna, w tym w szczególności służba w Policji, ma charakter selekcyjny. Oznacza to, że nie każda osoba, która ubiega się o przyjęcie do niej, musi być do niej przyjęta. Ustawodawca zobowiązany jest jedynie do stworzenia równych dla wszystkich szans w ubieganiu się o przyjęcie do niej. Przyjęcie do służby warunkowane jest natomiast spełnieniem przez kandydata do służby wymogów określonych w art. 25 ust. 1 ustawy o Policji. Jednym z nich jest wymóg braku skazania prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe. Wskazane przymioty, którymi winien wykazać się kandydat do służby, obowiązują również wszystkich czynnych funkcjonariuszy Policji w ciągu całego okresu pełnienia przez nich służby. Utrata któregokolwiek z nich prowadzi do rozwiązania stosunku służbowego z takimi funkcjonariuszami. Niewątpliwie przepis art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji stanowiący podstawę do obligatoryjnego zwolnienia ze służby w Policji w sytuacji skazania policjanta prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego, dobitnie świadczy o tym, że czynni funkcjonariusze muszą permanentnie legitymować się przymiotami, o których mowa w art. 25 ust. 1 ustawy o Policji⁶⁶. Ich posiadanie warunkuje trwałość związanego z nimi stosunku służbowego. Z kolei utrata przymiotu „niekaralności”⁶⁷ obliguje do rozwiązania tego węzła prawnego⁶⁸. Skoro jednak stosunek służbowy jest konstrukcją *stricte* administracyjnoprawną, to jego rozwiązanie wymaga przeprowadzenia postępowania administracyjnego, którego zakończeniem jest wydanie decyzji administracyjnej (rozkazu personalnego) o zwolnieniu policjanta ze służby. Wydanie tego rodzaju rozstrzygnięcia wymaga natomiast potwierdzenia zaistnienia przesłanki objętej tą podstawą zwolnienia ze służby.

Przesłankę zawartą w art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji materializuje ustalenie wyłącznie jednej okoliczności, tj. czy w obrocie prawnym funkcjonuje prawomocny wyrok sądu skazujący policjanta za przestępstwo lub przestępstwo

⁶⁶ „(...) w służbie w Policji nie może pozostawać osoba, względem której ustał warunek przyjęcia do tej służby określony w art. 25 ust. 1 ustawy o Policji”. Zob. W. Maciejko, A. Korcz-Maciejko, *Postępowanie...*, s. 295.

⁶⁷ Szerzej na temat „niekaralności” jako przesłanki zawartej w art. 25 ust. 1 ustawy o Policji, w kontekście braku skazania prawomocnym wyrokiem za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe – zob. P. Bogdalski, *Bezpieczeństwo kadrowe Policji na przykładzie przesłanek doboru do służby*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, Szczytno 2015, s. 309 i n.

⁶⁸ M. Liwo, *Status służb mundurowych i funkcjonariuszy w nich zatrudnionych*, LexisNexis, Warszawa 2013, s. 318, M. Wieczorek, *Charakter...*, s. 246.

skarbowe, umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego. Nie ma przy tym znaczenia, w jakim trybie został on wydany, a także jaki sąd go wydał, o ile spełnia wymogi do uznania go za równoważny z orzeczeniem sądu polskiego. Istotne jest jedynie w kontekście badania w ramach postępowania administracyjnego, czy zaistniała przesłanka, o której mowa w art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji, zbadanie aspektu formalnego danego orzeczenia, a zatem ustalenie, czy danym orzeczeniem policjant został skazany za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego, a także, czy temu orzeczeniu przysługuje przymiot prawomocności. Dowiedzenie w postępowaniu administracyjnym tych okoliczności powoduje, że jego cel zostaje osiągnięty, a tym samym, że istnieją podstawy do wydania rozstrzygnięcia o charakterze merytorycznym, zwalniającym policjanta ze służby na wymienionej podstawie zwolnienia. Decyzja w tym zakresie ma charakter związany. Zatem organ zobligowany jest do rozwiązania stosunku służbowego z policjantem, który jest skazany wyrokiem sądu za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego. Co również istotne organ administracyjny w ramach prowadzonego przez siebie postępowania w sprawie zwolnienia ze służby na podstawie art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji, nie jest uprawniony do badania materiału dowodowego stanowiącego podstawę do wydania orzeczenia przez sąd karny, jak również rozstrzygania o winie lub niewinności osoby, wobec której zapadło takie orzeczenie. Dysponując prawomocnym orzeczeniem, musi przyjąć za udowodnione, iż policjant jest osobą skazaną za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego. Tego rodzaju działania organu administracyjnego byłyby nie tylko niecelowe, ale przede wszystkim nieuprawnione, bowiem wkraczałyby w sferę uprawnień odrębnego organu, tj. w kompetencje zastrzeżone dla sądów karnych. Podkreślenia także wymaga, że poza wspomnianym prawomocnym orzeczeniem inne okoliczności i zdarzenia nie są istotne dla sprawy administracyjnej w sprawie zwolnienia ze służby na podstawie art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji. Jak bowiem wskazuje judykatura, określenie faktów mających znaczenie dla konkretnej sprawy winno być oparte na przepisie prawa materialnego, który jest podstawą rozstrzygnięcia tej sprawy. Celem postępowania wyjaśniającego w konkretnej sprawie nie jest zatem ustalenie wszystkich okoliczności faktycznych zaistniałych w rzeczywistości i związanych w jakiś sposób z daną sprawą, lecz okoliczności relewantnych z punktu widzenia norm prawa materialnego odnoszących się do przedmiotu sprawy, a zatem istotnych z punktu widzenia przedmiotu konkretnej sprawy

administracyjnej w rozumieniu art. 1 k.p.a.⁶⁹. W tym przypadku granice sprawy administracyjnej wytycza norma zawarta w art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji. Wobec tego niezbędne, a zarazem wystarczające dla osiągnięcia celu tego postępowania, jest potwierdzenie, że zmaterializowała się przesłanka objęta tą podstawą zwolnienia ze służby, a tym samym, że w obrocie prawnym funkcjonuje prawomocne orzeczenie sądu skazujące policjanta za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego. Okoliczność tę może potwierdzić nie tylko uzyskany przez organ prawomocny wyrok. Wystarczająca jest także informacja uzyskana z Krajowego Rejestru Karnego⁷⁰. Informacja taka jest dostatecznym dowodem istotnym dla postępowania administracyjnego w sprawie zwolnienia ze służby na podstawie art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o Policji, wystarczającym do obowiązkowego zastosowania konsekwencji administracyjnoprawnej wobec policjanta, którego dotyczy⁷¹.

Bibliografia

Akty prawne

Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, t.j. Dz.U. z 2023, poz. 775 ze zm.

Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy, t.j. Dz.U. z 2023, poz. 1465.

Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, t.j. Dz.U. z 2023, poz. 171 ze zm.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. z 1997 Nr 78, poz. 483 ze zm.

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, t.j. Dz.U. z 2022, poz. 1138 ze zm.

⁶⁹ Wyrok NSA z 18 maja 2022 r., III OSK 4250/21, Legalis 2692654.

⁷⁰ Informacja o osobie, o której mowa w art. 20 ust. 1–1e ustawy o Krajowym Rejestrze Karnym, stanowi bowiem zaświadczenie w rozumieniu przepisów działu VII Kodeksu postępowania administracyjnego (art. 23 ustawy o Krajowym Rejestrze Karnym).

⁷¹ Wyrok WSA w Warszawie z 12 kwietnia 2017 r., II SA/Wa 985/16, Legalis 1630671. Por. z wyrokiem WSA w Warszawie z 14 kwietnia 2016 r., II SA/Wa 1693/15..., a także M. Nowikowska, *Art. 41 [Zwolnienie]*, [w:] K. Chałubińska-Jentkiewicz, J. Kurek (red.), *Ustawa o Policji. Komentarz...*, s. 431. W uzupełnieniu należy tylko zaznaczyć, że zaświadczenie, zgodnie z art. 76 § 1 k.p.a., jest dokumentem urzędowym, który stanowi dowód tego, co zostało w nim urzędowo stwierdzone. Organ administracji publicznej jest więc zobowiązany uznać za udowodnione to, co wynika z treści dokumentu urzędowego, bowiem z dokumentem urzędowym związane jest domniemanie prawdziwości jego treści. Nie wyłącza to jednak możliwości przeprowadzenia przeciwdowodu – dowodu przeciwko treści tego dokumentu (art. 76 § 3 k.p.a.).

- Ustawa z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji, t.j. Dz.U. z 2022, poz. 2516 ze zm.
- Ustawa z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy, t.j. Dz.U. z 2023, poz. 654 ze zm.
- Ustawa z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym, t.j. Dz.U. z 2023, poz. 1068 ze zm.
- Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, t.j. Dz.U. z 2023, poz. 1634 ze zm.
- Decyzja ramowa Rady nr 2008/675/WSiSW z dnia 24 lipca 2008 r. w sprawie uwzględniania w nowym postępowaniu karnym wyroków skazujących zapadłych w państwach członkowskich Unii Europejskiej, Dz.Urz. UE L 220 z 15.8.2008 r., s. 32–34.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 14 maja 2013 r. w sprawie szczegółowych praw i obowiązków oraz przebiegu służby policjantów, t.j. Dz.U. z 2020, poz. 1113 ze zm.
- Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2015, poz. 396.

Orzecznictwo

- Wyrok SN z 5 lutego 1997 r., V KKN 113/96, Legalis 30624.
- Wyrok WSA w Bydgoszczy z 18 października 2005 r., II SA/Bd 601/05, Legalis 582976.
- Wyrok NSA z 14 listopada 2007 r., I OSK 55/07, Legalis 139371.
- Wyrok WSA w Szczecinie z 14 listopada 2007 r., II SA/Sz 873/06, Legalis 369535.
- Wyrok NSA z 12 lutego 2008 r., II OSK 2042/06, Legalis 271165.
- Wyrok WSA w Warszawie z 16 września 2008 r., II SA/Wa 895/08, Legalis 307168.
- Wyrok WSA w Kielcach z 12 marca 2009 r., II SA/Ke 76/09, Legalis 181367.
- Wyrok WSA w Krakowie z 9 czerwca 2009 r., III SA/Kr 1293/08, Legalis 169504.
- Wyrok NSA z 4 listopada 2009 r., I OSK 334/09, Legalis 211959.
- Wyrok WSA w Lublinie z 26 listopada 2009 r., III SA/Lu 388/09, Legalis 184164.
- Wyrok NSA z 15 grudnia 2009 r., I OSK 653/09, Legalis 224977.
- Wyrok WSA w Warszawie z 22 listopada 2010 r., II SA/Wa 1338/10, Legalis 1963234.
- Wyrok NSA z 20 września 2011 r., I OSK 419/11, Legalis 379358.
- Wyrok SA w Warszawie z 12 października 2011 r., I ACa 326/11, Legalis 414194.
- Wyrok SN – Izba Cywilna z 27 marca 2013 r., V CSK 185/12, Legalis 736740.

- Wyrok WSA w Warszawie z 8 października 2015 r., II SA/Wa 832/15, Legalis 1364265.
- Wyrok WSA w Warszawie z 14 kwietnia 2016 r., II SA/Wa 1693/15, Legalis 1584455.
- Wyrok WSA w Warszawie z 12 kwietnia 2017 r., II SA/Wa 985/16, Legalis 1630671.
- Wyrok WSA w Krakowie z 9 maja 2017 r., III SA/Kr 362/17, Legalis 1634279.
- Wyrok NSA z 14 czerwca 2017 r., II OSK 1849/16, Legalis 1649905.
- Wyrok NSA z 26 października 2017 r., II OSK 304/16, Legalis 1699148.
- Postanowienie SN – Izba Dyscyplinarna z 22 lipca 2020 r., II DSI 4/20, Legalis 2557757.
- Wyrok NSA z 18 maja 2022 r., III OSK 4250/21, Legalis 2692654.

Publikacje

- Bogdalski P., *Bezpieczeństwo kadrowe Policji na przykładzie przesłanek doboru do służby*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, Szczytno 2015.
- Drachal J., Jagielski J., Gołaszewski P., *Komentarz do art. 11*, [w:] R. Hauser, M. Wierzbowski (red.), *Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Komentarz*, Warszawa 2021, Legalis/el.
- Gacek P., *Nawiązanie stosunku służbowego z funkcjonariuszem Policji*, „Administracja Teoria Dydaktyka Praktyka” 2011, 2(23), s. 68–93.
- Gacek P., *Odwołanie od rozkazu personalnego*, „Przegląd Policyjny” 2016, 3(123), s. 80–98.
- Gacek P., *Przywrócenie do służby na podstawie art. 42 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji – wybrane zagadnienia*, „Przegląd Policyjny” 2020, 4(140), s. 5–31.
- Gacek P., *Zmiana stadium postępowania karnego jako podstawa do zwolnienia policjanta ze służby w Policji ze względu na „ważny interes służby”*, „Przegląd Policyjny” 2017, 4(128), s. 70–99.
- Gardocki L., *Prawo karne*, C.H. Beck, Warszawa 1999.
- Gardocka T., *Komentarz do art. 114a*, [w:] R.A. Stefański (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2023, Legalis/el.
- Grzegorzczak T., Tylman J., *Polskie postępowanie karne*, LexisNexis, Warszawa 2007.
- Grześków M., *Nawiązanie stosunków zatrudnienia w służbach zmilitaryzowanych*, C.H. Beck, Warszawa 2020.
- Konarska-Wrzošek V., *Komentarz do art. 61*, [w:] R.A. Stefański (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2023, Legalis/el.

- Kotowska M., *Komentarz do art. 114a*, [w:] B. Gadecki (red.), *Kodeks karny. Art. 1–316. Komentarz*, Warszawa 2023, Legalis/el.
- Kotowski W., *Ustawa o Policji. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2008.
- Kuczyński T., Mazurczak-Jasińska E., Stelina J., *Stosunek służbowy*, [w:] R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel (red.), *System prawa administracyjnego*, T. 11, C.H. Beck, Warszawa 2011.
- Lew M., *Policja*, [w:] W. Maciejko, P. Szustakiewicz (red.), *Stosunek służbowy w formacjach mundurowych*, Sektor Publiczny w Praktyce, C.H. Beck, Warszawa 2015, s. 11–48.
- Liwo M., *Status służb mundurowych i funkcjonariuszy w nich zatrudnionych*, LexisNexis, Warszawa 2013.
- Maciejko W., Korcz-Maciejko A., *Postępowanie w sprawach osobowych w Policji*, Gaskor, Wrocław 2010.
- Marszał K., *Proces karny*, Wolumen, Katowice 1998.
- Michałek A., *Komentarz do art. 28*, [w:] Ł. Czebotar, Z. Gądzik, A. Łyżwa, A. Michałek, A. Świerczewska-Gąsiorowska, M. Tokarski, *Ustawa o Policji. Komentarz*, Komentarze Praktyczne, Wolters Kluwer, Warszawa 2015.
- Nowikowska M., *Art. 41 [Zwolnienie]*, [w:] K. Chałubińska-Jentkiewicz, J. Kurerek (red.), *Ustawa o Policji. Komentarz*, Krótkie Komentarze Becka, C.H. Beck, Warszawa 2021.
- Sakowicz A., *Komentarz do art. 93*, [w:] A. Sakowicz (red.), *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2023, Legalis/el.
- Szustakiewicz P., *Komentarz do art. 11*, [w:] P. Szustakiewicz, A. Skoczylas, (red.), *Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Komentarz*, Warszawa 2016 r., Legalis/el.
- Szustakiewicz P., *Stosunki służbowe funkcjonariuszy służb mundurowych i żołnierzy zawodowych jako sprawa administracyjna*, Difin, Warszawa 2012.
- Świecki D., *Komentarz do art. 537*, [w:] J. Skorupka (red.), *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2021, Legalis/el.
- Taniewska M., *Policja*, [w:] S. Sagan (red.), *Prawo Policyjne. Komentarz*, t. 1, Biuro Wydawnictw Prawniczych „Polbod”, Katowice 1992.
- Wieczorek M., *Charakter prawny stosunków służbowych funkcjonariuszy służb mundurowych*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2017.